

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *t. m.*

Cím: *Góth Sándor a 40 esztendő
Vigszínház régi, szép napjairól*

Forrás: *Magyar Hírlap*

Bpest

(Hely)

1936 IV. 12.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

792

Hely

Vigszínház

Idő

1896/1936

Személy

Helyszám

Góth Sándor a 40 esztendő Vigszínház régi, szép napjairól

Budapest kultúrhistoriájában külön fejezet illeti a Vigszínházat. Olyan magyar színházi kultúra született meg falai között, amely világhírűvé lett és valósággal fogalom a külföldön is. Új hangot, új stílust hozott ez a színház. Merész kezdeményezés, bizonyos fokig heroikus bátorság kellett ahhoz, amit 40 évvel ezelőtt a színház vezetősége cselekedett: új irányt adni és ehhez hozzászoktatni a közönséget.

Azok közül, akik 40 évvel ezelőtt, az indulásnál jelen voltak, ezen a színpadon már csak Góth Sándor játszik, akinek művészete ma is egyik legerősebb oszlopa a jubiláló színháznak. Őt kérem hát meg, hogy meséljen az elmúlt 40 évről, a Vigszínház diadalmas pályafutásáról, amely egyben — az ő egyéni diadala is.

A színház társalgójában várok rá. A Mackó utolsó felvonása folyik a színpadon. Két jelenése között — negyedóránként — fut ki hozzám pár percre, így készül ez a rapszódikus interjú.

Kolozsvárról Budapestre

— Kolozsvárról szerződtem a pesti Vig-

színházhoz, 40 évvel ezelőtt, azóta, sajnos, elköltözött kollégáimmal együtt — mondja és tekintete elborul, amikor néhai pályatársaira gondol, akik nem oszthatják meg vele a jubileum örömét. Aztán a kolozsvári emlékek derűje elmossa arcáról a szomorúságot. Felcsillanó szemmel folytatja:

— Három évig játszottam Kolozsvárott, amely valóságos kis magyar Weimar volt abban az időben. Az úri társaság szívében viselte a művészet sorsát és baráti jóviszonyt tartott fenn az írókkal és művészekkel. Bánffy Daniné kegyelmes asszony, Bánffy Dezső édesanyja, irodalmi szalont tartott, ahol a nevesebb színészek is sűrűn megfordultak. Amikor szerződésemet Pestre szólított, elmentem hozzá búcsúzni. Sohasem felejttem el, amit ennél a búcsúnál mondott a drága nagyasszony: „Mennyire sajnálom, kedves Góth, hogy itthagyt bennünket! Tudja, mikor ideszereződött, még jelentéktelen trunkus volt, de most úgy kibubálódott, hogy még! Én mondom, meglátja, magából még igen nagy színész lesz!”

Az ügyelő a színpadra szólítja Góthot. Az interjú megszakad. Amikor visszatér, hogy

folytassa, Mály Gerő odaszól neki:

— Interjújt csinálnak veled! Persze, te már ötvenéves vagy! Én még csak tegnap múltam harmincnégy! — rákacsint és mókásan illegetve magát, kivonul a társalgóból.

— Május elsején nyílt meg a Vigszínház — folytatja emlékezéseit a művész, aki csakugyan úgy néz ki, mintha az ötvenes évek elején járna és az ember hajlandó azt hinni, hogy a lexikon téved, amikor 1869-et ír születési dátumául...

— Jókai darabjával nyitott a színház, de ez inkább csak amolyan névjegyleadás volt. Fenyvesi Emil és Lánzy Ilka voltak a darab főszereplői, mi kolozsváriak csak statisztáltunk, mert nem lehettünk itt a próbákon. Nagy kultúrnap volt a megnyitás, egész Pest ott volt. A király maga is odaígérkezett, de aztán csak a második darabot, Az államtitkár úr-at nézte meg. A harmadik darabban, a Helyettes című francia vígjátékban játszottam az első nagyobb szerepet.

— Aztán... a kerék forog... Siker sikerre halmozódik... De le kell szögezmem, hogy a sikerben az alapítókon: Keglevich Istvánon, Szécsi Ferencen és Faludi Gáboron kívül, oroszlanrészre volt Ditrói Mórnak, a színház művészeti igazgatójának. Ő volt az tulajdonképpen, aki arra a nivóra emelte a színházat, amelyen negyven esztendő óta rendíthetetlenül tartja magát.

A nagy ensemble

— Lassanként jöttek a francia bohózatok

és vígjátékok, amelyeken keresztül a Vigszínház ensemble-ja megteremtette azt a francia vígjáték- és beszédstílust, amelynek párját Párizsban is csak a legjobb színházakban lehetett fellelni. Ennek a játéktílusnak a megteremtéséből — még ha szerénytelenséggel vádolnak is — jelentékeny részt kérek magamnak, mert Ditrói és a színház nagyszerű művészgárdája mellett, az én intenzív munkám eredménye is volt.

— Alig telt el két év és ott álltak a Vigszínház színpadán, mint a nemzet büszkeségei: Hegedüs Gyula, Varsányi Irén, Lánzy Ilka, Delli Emma, Fenyvesi Emil, Gál Gyula, később Tanay Frigyes és végül közénk állott — és ezzel egyidejűleg közvetlenül mellém is — színpadunk ujonnan érkezett büszkesége: Kertész Ella. Jó egy évtizeden keresztül, az „Ördög cimborái” tól, „Salome”-n át, a Bernstein- és Batailledarabokig Góthné-Kertész Ella uralkodott többi kollégáival a színpadon. Egészen addig, amíg aztán Gombaszögi Frida következett, akinek megjelenése egy újabb ragyogó korszakot jelentett. Góthné pedig — önkéntes harakirit követve el — lassan átjátszotta magát a komikai szerepkörre. De sokszor álmodik egy nagy drámai anyaszepről, amelynek megírását kiváló drámaíróinktól várja...

Megint megszakad a beszélgetés, Góth a színpadra siet. A társalgó megtelik színészekkel, akik két jelenésük között ide térnek be beszélgetni. Vasary Piroskát fogják körül, aki harsogó kacagást keltve me-

sél egy kollegináról. A kis színésznő nincstisztában az idegen szavakkal, de azért előszeretettel használja azokat. Tegnap mesélte, hogy az édesanyja, üres borosüvegeket találva nála az asztalon, felháborodva szólta rá: — „Mi az liam, te itt orchideákat rendezel...!”

Aztán jókedvűen mesélik, hogy megtrófálták *Muráti Lilit*, aki roppant büszke az új autójára és mindenkinek erről beszél. Mialatt a művész benn ült a társalgóban, ráakasztottak a kocsióra egy táblát, amire nagy betűkkel ráírták: „ELADÓ” és *Muráti* mit sem sejtve, ezzel a táblával indult el a városba kocsikázni...

A vídamság levegője megkapja a visszatérő *Góthot*, aki jókedvűen meséli el a *Vígszínház* színpadán ítélt negyven esztendő legizgalmasabb „kalandját”:

— 1912-ben történt, a *Flers és Caillavet* „Zöld frakk”-jának premierjén. Az első felvonásban éppen a feleségemmel volt nagy párjelenetem, amikor a rivalda egyik oldalán füst gomolygott elő. A nézőtér első sorában ült egy idegességéről közismert hölgy, aki egyszerre felsíkkoltott: „Tűz van!”

— Az elegáns nézőtér egy pillanat múlva riadt hangyabolyhoz hasonlított, az egész közönség fejvesztetten menekült, kicsi híja volt, hogy agyon nem taposták egymást. Én szerencsére megőriztem hidegvéremet és a színpad széléről sztentori hangon kiáltottam le: — „Mindenkét takarodjék a helyére! Csak egy villanykörte pattant el!”

— A rohanó tömeg megtorpant... a rémület feszültsége harsány nevetésben oldódott fel. Az emberek visszaültek helyeikre. A színpadon pár perc alatt rendbéhozták a zavart és leírhatatlan tapsvihar közepette újra folytattuk az előadást. De kétségtelen, hogy sok ember életét mentette meg az én hidegvérem és nyugalmam.

Góth utolsó jelenése folyik a színpadon. A társalgóban a soron következő új darabról beszélgetnek a színészek. Latolgatják, kinek mekkora szerep jut majd benne. Ennek kapcsán mesélik el a kedves anekdotát, hogy *Z. Molnár* László egyszer éjjel kilopta a próbára kerülő darabot és a rá kiosztott szerephez — hozzáírt még egy hosszú szöveget...

A visszatérő *Góth* az elmúlt negyven esztendő dicsőséges repertoárjára gondol most:

— *Herczeg Ferenc*, *Molnár Ferenc*, *Bródy Sándor*, *Heltai Jenő*, *Szomorj Dezső*, *Szép Ernő*, *Zilahy Lajos*, *Hunyadi Sándor*, *Harsányi Zsolt*, *Szenes Béla*, *Bus Fekete* László sorra írták a jobbnál jobb darabokat, amelyekben boldogság volt játszani. A

kollegák közül, akikkel valaha ezen a színpadon együtt játszottam, sokan mentek át a Nemzeti Színházhoz, amelynek dicsőségei lettek. Innét került át *Jászai Mari*, *Csillag Teréz*, *Gál Gyula*, *Ódry Árpád*, *Pethes Imre* és az újabb generáció tagjai közül *Bajor Gizi*, *Vaszary Piroska*, *Uray Tivadar*, *Somogyi Bogya*.

Akik elmentek

— A *Vígszínház* dicsőséges negyven esztendejéből tizenöt gyönyörű évet a maguk számára könyvelhetnek el *Roboz Imre* és *Jób Dániel*, akiknek érdeme annál elévülhetetlenebb, mert éppen a legnehezebb időkben súlyosodott vállukra minden teher. Az ő érdemük, hogy abban az időben, amikor országok mentek tönkre és pénzügyi zavarokkal küzdöttek az államháztartások éppen úgy, mint a vállalatok — a *Vígszínház*nál rend volt.

Néhány pillanatig csend van. *Góth* Sándor hallgat. Magába mélyed. Szemét is le-

húnyta. Azután lehúnyt pillái mögül a *Vígszínház* nézőterét, az egész pesti színházlátogató közönséget látja maga előtt és ahhoz beszél, amikor megszólal:

— Most, amikor a jubileumra gondolok, bocsássák meg nekem, ha amikor a *Vígszínház* színpadán átélt gyönyörű időkre visszatekintek: egy pillanatra szomorúság fog el. Akik ezeket a sorokat olvassák, azokat kérem, hogy szenteljének egy pillanatnyi csendet a *Vígszínház* ama nagyjainak, akiknek csak a szelleme lebeg most már a színpadon. Gondoljanak a felejthetetlenekre: *Varsányi Irénre*, *Hegedüs Gyulára*, *Haraszi Herminre*, *Tanay Fricovesre*, *Tapoleczay Dezsőre*, *Szerémy Zoltánra*, *Fenyvesi Emilre*, *Lánczy Ilkára*, *Delly Emmára*, *Nikó Linára* és mindazokra,

akiknek nevét fel sem soroltam, akik részesei voltak annak a nagy dicsőségnek, amelyet a *Vígszínház* Budapest számára jelentett.